

tobb etü
SPM

Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

VERİ DEĞERLENDİRME NOTU NO. 2401

Ocak 2024

BÖLGELER ARASI EMEK PİYASASI VE ASGARİ ÜCRET

Ayşe ÖKTEN İMROHOROĞLU¹

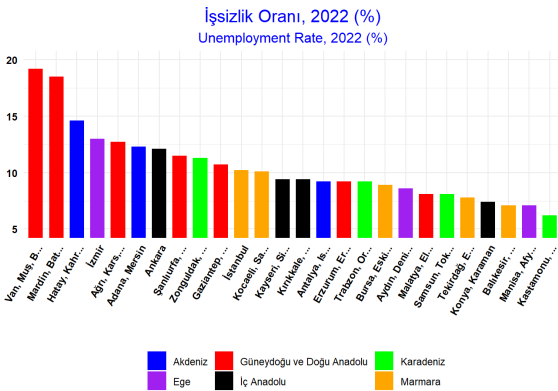
Samed KÜÇÜKİKİZ²

Özet

Türkiye’de işsizlik oranı, işgücüne katılım oranı, istihdam yapısı ve asgari ücret gibi emek piyasası göstergeleri bölgeler arasında büyük ekonomik farklılıklar sergilemektedir. Bu Veri Değerlendirme Notu bahsi geçen bölgesel farklılıklara ilişkin son durumu kısaca gözden geçirmektedir.

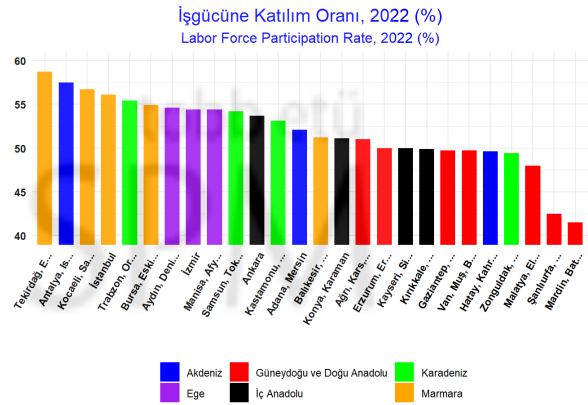
Birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de bölgeler arasında büyük ekonomik farklılıklar vardır. Mesela, 2022’de işsizlik oranı Van bölgesinde %19,2 iken Kastamonu bölgesinde %6,2 olmuştur (Grafik 1). İşgücüne katılım oranlarında Tekirdağ bölgesi %58,7 ile başı çekerken Şanlıurfa ve Mardin bölgeleri %45,0’ın altında yer almaktadır (Grafik 2).

Grafik 1: İşsizlik Oranı

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

Grafik 2: İşgücüne Katılım Oranı

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

İstihdamın hangi sektörlerde yoğunlaştığı da bölgeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Bursa, Tekirdağ, Kocaeli bölgelerinde istihdamın %35’inden fazlası sanayi sektöründe yer alırken, Ağrı ve Erzurum bölgelerinde bu oran %10,0’ın altındadır (Grafik 3). Ağrı ve Erzurum bölgelerindeki istihdamın yaklaşık %40,0’ı tarım sektöründe yer almaktadır (Grafik 4).

¹ Profesör, University of Southern California ve Sosyal Politikalar Platformu (SPP)

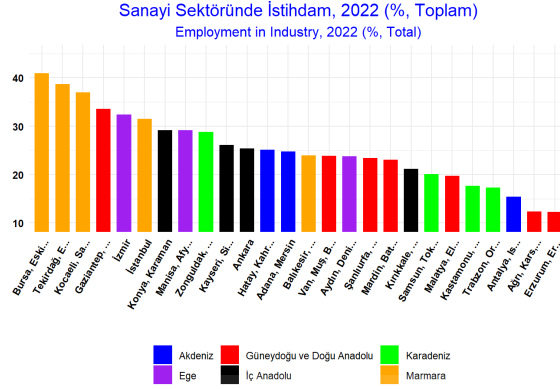
² Doktora Öğrencisi, University of Minnesota

tobb etü
SPM

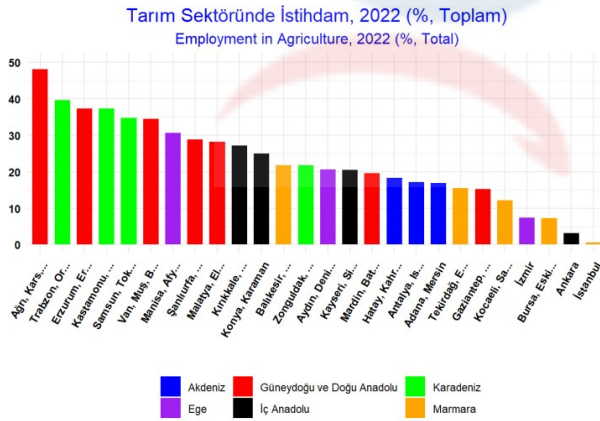
Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

Grafik 3: Sanayi Sektöründe İstihdam

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

Grafik 4: Tarım Sektöründe İstihdam

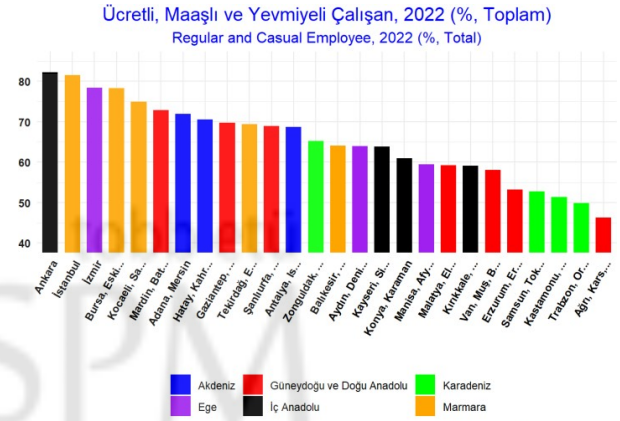

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

Emek piyasasının çarpıcı verilerinden birisi de ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanların toplam iş gücündeki oranıdır. TÜİK istihdam edilenleri işteki durumuna göre 3 gruba ayırmaktadır. Bunlar ücretli, maaşlı ve yevmiyeli; işveren ve kendi hesabına çalışan, ücretsiz aile işçisidir.

Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanların toplam istihdam içindeki oranı Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde %80,0 civarındayken, Kastamonu, Trabzon, Ağrı bölgelerinde %50,0 seviyesindedir (Grafik 5).

Grafik 5: Ücretli, Maaşlı ve Yevmiyeli Çalışan

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

Asgari ücretin de bölgeler arası emek piyasası farklılıkları bağlamında göz önüne alınması gereken önemli faktörlerden biri olmasına karşın, Türkiye’de asgari ücret 1974’ten beri ulusal düzeyde belirlenmektedir. Bu sistemin birtakım avantajları olsa da, asgari ücretin artık bölgesel gelir ve yaşam maliyet düzeyleri ile çok uyumsuz bir hale geldiği açıktır. Grafik 6, 2022 yılı için asgari ücretin değişik bölgelerdeki ortalama gelire oranını göstermektedir. 2022 yılı için 2 defa belirlenen asgari ücret ortalama olarak 4876 liradır. Anılan asgari ücret 2022 yılında İstanbul’daki ortalama kişi başı gelirin %20,0 seviyesine denk iken, Van bölgesindeki ortalama kişi başı gelirin %91,0’ına karşılık gelmektedir.

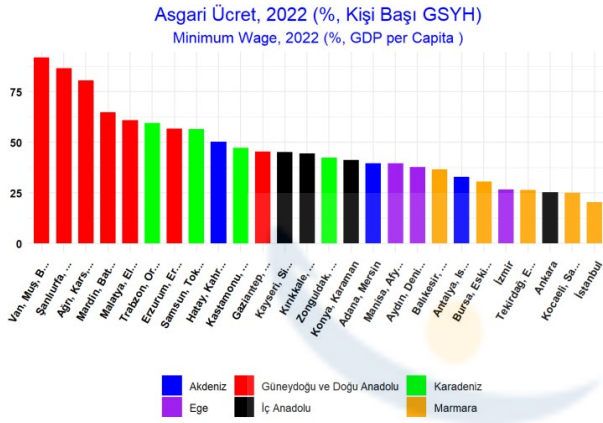

tobb etü
SPM

Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

Bu durum öncelikle bölgesel gelir farklarının bir yansıması olmakla birlikte, ulusal düzeyde belirlenen asgari ücretin özellikle son dönemde kimi bölgelerdeki ortalama yaşam maliyetleri ile çok ciddi uyumsuzluk sergilemeye başladığı unutulmamalıdır.

Grafik 6: Asgari Ücret

Kaynak: TÜİK ve <https://turkish-economy.com>

tobb etü
SPM